

Krajanské listy

—

červenec a srpen 2018

Vydává Velvyslanectví České republiky v Pretorii ve spolupráci s českými krajany
v Jihoafrické republice.

Náměty a příspěvky zasílejte na adresu: tereza.mleckova@gmail.com

*Redakce a Velvyslanectví České republiky v Pretorii neručí za obsah zaslaných příspěvků.
Redakční rada: Anna Syková, Tereza Macháčková, Mirka Schullerová, Dagmar Pavlisková,
Radka Hejmalová-Millar*

Vážení a milí krajané.

přinášíme Vám prázdninové vydání Krajanský listů za červenec a srpen. Tyto měsíce byly obzvláště bohaté na kulturní události. Nepřehlédněte zprávy z velvyslanectví, kde je odkaz na přílohu Krajanských listů „Po stopách Čechů v Jižní Africe“ (speciální příloha tohoto vydání). Ve výběru zpráv se dočtete, že vláda Andreje Babiše dostala důvěru, dále o konání 16. všesokolského sletu v Praze. Mezi významné kulturní události patří i koncert Rolling Stones v Praze a Mezinárodní filmový festival v Karlových Varech. Dále nechybí tradiční rubriky české osobnosti – Petr Jan Brandl, Dagmar Burešová, zdraví, čeština a zábava. Více o české historii se dočtete v článkách o státním svátku Cyrila a Metoděje a upálení Jana Husa, závěrem také o 50. výročí invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa.

Přejeme Vám příjemné africké jaro!

Vaše redakce

INFORMACE VELVYSLANECTVÍ ČR V PRETORII

*(Kontakt: Embassy of the Czech Republic, 936 Pretorius Street, Arcadia, Pretoria,
P.O. Box 13671, Hatfield 0028-Pretoria, e-mail : consulate_pretoria@mzv.cz, tel.: 012 4312380, fax:
012 4312398)*

Svatba ve Visegradském domě v Kapském Městě

Dne 9. 6 .2018 slavnostně uzavřeli sňatek Petr Šimon a Monika Žampová, občané České republiky, v prostorách Visegradského domu v Kapském Městě. V těchto prostorách se konaly naposledy dvě svatby v únoru 2011.

Svatební obřad v roli oddávajícího vedl velvyslanec ČR v Jihoafrické republice Michal Král ve spolupráci s matrikářkou (konzulkou) Annou Sykovou, v roli svědků Milan Stuchlík a Milan Detko. Svatební pochod na klavír zahrála Monika Stuchlík. Svatebního obřadu se zúčastnilo cca 35 lidí převážně

z krajanské komunity. Po obřadu následovala svatební hostina v Ski Boat Club, Rumbly Bay nedaleko městečka Simons Town.

Přejeme novomanželům hodně štěstí na jejich společné cestě životem!

Po stopách Čechů v Jižní Africe od PhDr. Martina Nekoly, Ph.D.

V příloze tohoto čísla (pouze v elektronické podobě na webu velvyslanectví) naleznete článek od doktora M. Nekoly „Po stopách Čechů v Jižní Africe“, který vyšel v časopisu Historický obzor. Autor nám laskavě poskytl předmětný článek k publikaci v Krajanských listech. Autor je politolog a historik, který se zabývá především československým exilem a Čechy ve světě. Je autorem deseti monografií a mnoha populárně naučných a odborných článků. Rád by požádal krajany pamětníky o materiály, týkající se emigrace do Jihoafrické republiky (před druhou světovou válkou, po roce 1948 i 1968), včetně fotografií, korespondence, deníků a vzpomínek, dobových krajanských tiskovin. Zájemci necht' se laskavě ozvou na e-mail: marnekola@gmail.com.

Konzulární dny v Kapském Městě – srpen 2018

Konzulární dny v Kapském Městě se budou konat ve dnech 16. a 17. srpna 2018.

Úřední hodiny jsou mezi 8.00 – 15.00 na adrese Visegrádského domu (bývalého Generálního konzulátu ČR), Fleetwood Avenue 2, Claremont. Pro vyřízení Vašich žádostí je nutné si předem sjednat schůzku prostřednictvím Velvyslanectví ČR v Pretorii (e-mailem consulate_pretoria@mzv.cz nebo na telefonním čísle 012 4312380). Ve Visegrádském domě nelze podat žádost o vízum.

Knihovní den na velvyslanectví

Knihovna Velvyslanectví ČR v Pretorii bude otevřena v pátek dne **7. září 2018** od 10 – 12 hod. Přijďte si s námi povídat u kávy a vypůjčit zajímavou knihu.

Rubriku připravila: JUDr. Anna Syková, Ph.D.

Český sbor posbíral zlato na světové soutěži World Choir Games 2018 Tschwane

Český sbor Iuventus, Gaude! (Mláď, raduj se!) z Jablonce nad Nisou se zúčastnil světové soutěže ve sborovém zpěvu **World Choir Games 2018 Tschwane**, konané v červenci. Sbor získal zlatou medaili v kategorii duchovní hudby a získal stříbrnou medaili v kategorii spirituálů. Setkání s ostatními sbory světa, přátelské koncerty, slavnostní průvod městem a závěrečný ceremoniál vynahradily dětem dřinu, kterou věnovaly náročné přípravě.

Po soutěži se sbor přemístil do **Port Elizabeth**, kde započal své koncertní turné. Setkal se zde se spřáteleným sborem, který před dvěma lety navštívil Českou republiku, a společně zazpívali publiku v místním kostele. Děti byly nadšené z výletu do **Addo Elephant National Park** i z procházky po nádherném pobřeží. Po krásných třech dnech sbor pokračoval podél pobřeží se zastávkou u **Bloukrans Bridge** a v městečku **Knysna**, do místa dalšího pobytu v **Outshorn**.

Další den děti navštívily ranč **Cango Wildlife Ranch**, kde se setkaly s gepardy, které si mohly i pohladit, což byl nezapomenutelný zážitek. Po návštěvě ranče se děti podívaly do velké jeskyně **Cango Caves**, kde využily výborné akustiky a zazpívali návštěvníkům pár písní ze svého repertoáru. Dále se sbor vydal na cestu do **Mossel Bay**. Děti si dosyta užily oceán při výletu po útesech a vyhlížení velryb.

A pak už sbor čekal poslední přesun do **Cape Town**, cestou ještě stihl zazpívat v kostele v městečku **Hermanus**. V Cape Town děti zapívaly při ranní mši v **St George's Cathedral** a pak vyrazily na **Signal Hill** obdivovat město a Stolovou horu. Další den se děti vydaly na **Cape of Good Hope** a cestou navštívily tučňáky u **Simons Town**. A pak už je čekal poslední koncert v Jihoafrické republice, koncert v kostele Moravské církve. Krásná česká hudba, setkání s karajany, úžasná atmosféra a nadšení posluchačů bylo pro děti tou nejkrásnější tečkou po náročné soutěži a následném turné po jihu Afriky.

(Sbor Iuventus, Gaude! má přes 50 členů ve věku 11 až 18 let a pravidelně se účastní světových soutěží. V roce 2012 byl vyhlášen sborem roku a v roce 2016 měl samostatný koncert na Pražském jaru. Se sborem cestoval kameraman České televize, dokument bude odvysílán na programu ČT ART.)

Gabriela Danihelková, Iuventus, Gaude!

INZERÁTY / ŽÁDOSTI / OZNÁMENÍ

Výuka češtiny a angličtiny od začátečníků až po velmi pokročilé, od dětí až po důchodce.

Individuální přístup. Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobilní telefon 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com

Kvalifikovaná soudní překladatelka nabízí vypracování překladů z češtiny do angličtiny a z angličtiny do češtiny (případně z a do ruštiny a němčiny). Kontakt: Radka Hejmalová-Millar, mobilní telefon 0824681401, e-mail RadkaHej@gmail.com.

Villa Klara B&B

nabízí ubytování v luxusně vybavených pokojích v srdci Johannesburgu v Northcliffu. Guesthouse je vhodně situován velmi blízko nákupního střediska Cresta.

Ideální pro byznysovou klientelu díky své poloze. (CBD 15minut, Sandton 20minut, N1 7 minut, nemocnice 10 minut)

Pokoje mají WiFi spojení.

Pro více informací navštivte naši webovou stránku www.villaklara.co.za

Rezervace: klara@villaklara.co.za či 011 478 2513. Denně od: 08:00 do 17:00.

At Villa Klara, the customer always comes first

Soukromá psychologická praxe

Mgr. Dita Bosman

HPCSA Reg. No. PS 0111449 / Pr. No. 0860000379093

V malebné Camps Bay, v Kapském Městě nabízím psychologicko poradenské a terapeutické služby pro dospělé jedince a páry v obtížných životních situacích, s různými duševními, psychosomatickými a vztahovými problémy. Dále také nabízím terapii hrou pro děti od 4 let.

Shop 102F, First Floor
The Promenade
Victoria Road
Camps Bay

Cell: 073 6103006

Fax: 086 6720904

Email: dita@dbosmanpsychologist.co.za

Web: www.dbosmanpsychologist.co.za

Advokátní kancelář UpLegal

nabízí poradenství a právní služby všem, kteří je zrovna potřebují. Poskytujeme poradenství dle českého práva v českém, anglickém a německém jazyce, dlouhodobě také spolupracujeme se zahraničními kanceláři. Kienty zastupujeme zejména v oblastech občanského, obchodního a trestního práva. V případě potřeby se prosím obraťte na advokáta Mgr. Vojtěcha Bienka, který své znalosti nabýval rovněž na University of Pretoria.

UP legal

Francouzská 299/98

101 00 | Praha 10

www.uplegal.cz

Mgr. Vojtěch Bienek

Advokát

Francouzská 299/98

101 00 Praha 10 - Vršovice

E-mail: bienek@uplegal.cz

Tel.: (+420) 734 692 472

VÝBĚR ZE ZPRÁV

Důvěra pro vládu v půl druhé ráno. Babiš se pokusil promluvit s demonstranty, před létažícími předměty ale zacouval zpátky do sněmovny

Po téměř sedmi měsících má Česko vládu s důvěrou Poslanecké sněmovny. Pro menšinový kabinet hnutí ANO a ČSSD zvedli hodinu po půlnoci v noci na čtvrtek ruku všichni přítomní poslanci obou koaličních stran a také čtrnáct poslanců KSČM - celkem vládu podpořilo 105 zákonodárců.

V novodobé historii České republiky je to poprvé, kdy je vláda odkázaná na hlasy komunistů. Ti se zavázali, že koalici v čele s premiérem Andrejem Babišem zajistí ve sněmovně většinu.

Hlasování o důvěře předcházela celodenní vzrušená rozprava poslanců. Vyvrcholila po desáté hodině večer vzájemným osočováním mezi Babišem a předsedou poslaneckého klubu TOP 09 Miroslavem Kalouskem. Premiér dokonce v jednu chvíli svému tradičnímu soupeři tykal a vyčetl mu například smrt lidí kvůli vadným padákům v 90. letech, kdy Kalousek působil na ministerstvu obrany.

Během jednání se ukázalo, že vláda nemá bezvýhradnou podporu všech koaličních poslanců. Vládu odmítl podpořit bývalý místopředseda ČSSD Milan Chovanec, který na hlasování nepřišel. "Je v zásadním konfliktu s mým svědomím, abych dnes umožnil vznik této vlády, kde sociální demokraté mají hrát nedůstojnou roli fíkového listu," napsal Chovanec ve středu ráno na sociálních sítích. Nelíbí se mu například to, že vládu budou podporovat komunisté. Stanovisko bývalého ministra vnitra zkomplikovalo situaci předsedovi ČSSD Janu Hamáčkovi. Strana totiž v koaliční smlouvě slíbila, že zajistí hlasy všech patnácti poslanců. Jednoho poslance však při hlasování postrádalo i hnutí ANO, protože byl na plánované dovolené. Na schůzi chyběl i komunistický poslanec Zdeněk Ondráček.

Vládu přišel do sněmovny podpořit prezident Miloš Zeman, který v minulých měsících několikrát vyšel Babišovi vstříc. Ve svém projevu ale kabinet také v některých bodech kritizoval, například za návrh státního rozpočtu s padesátimiliardovým schodkem. "Jsem pro deficit v době krize. Nejsem pro deficit v době ekonomického růstu," prohlásil Zeman, který také vyzval k propouštění úředníků a burcoval proti podpoře solární energie.

V následné rozpravě, která se protáhla až do nočních hodin, mluvili hlavně zástupci opozice. Často tvrdě kritizovali koaliční strany za to, že se spojily s komunisty, kteří se stále hlásí k období totalitní nadvlády jejich strany. "Téměř po třiceti letech si komunisté v této zemi opět začali diktovat podmínky," konstatoval místopředseda KDU-ČSL Jan Bartošek. Poslanci KSČM se hájili. "Doba, ve které žijeme, a režim, který tu máme, jsou jen ubohou karikaturou demokracie a právního státu," prohlásil například bývalý předseda KSČM Miroslav Grebeníček. Šéf poslaneckého klubu komunistů Pavel Kováčik zase řekl, že jeho strana chce střežit parlamentní demokracii.

Zjitřenou atmosféru v poslaneckém sále večer ještě dokreslily stovky lidí, které demonstrovaly proti Babišově vládě před hlavním vchodem do sněmovny. Budovu, kterou hlídala policie, nechali raději zamknout. Když Babiš ven k demonstrantům vyšel, házeli po něm lahve a další předměty.

Zdroj: domaci.ihned.cz, Radek Bartoníček, Tomáš Pergler

Centrem Prahy pochodovali cvičenci. Začal 16. všesokolský slet

Slavnostním pochodem v historickém centru Prahy odstartoval 1. července 16. všesokolský slet, který připomíná 100 let od založení Československa. Nabídl řadu kulturních, společenských a sportovních akcí. Několikadenní oslava vyvrcholila hromadnými cvičeními, kterých se zúčastnilo asi patnáct tisíc cvičenců.

Všesokolský slet se odehrává jednou za šest let. Ten letošní odstartoval v 10 hodin průvod z Václavského náměstí a prošel přes Smetanovo nábřeží na Staroměstské náměstí. „Jsou tu cvičenci ze všech koutů světa. Z Rakouska, Švýcarska, Polska, Běloruska, Ruska a dokonce i z Austrálie. Zpívají a hraje jim k tomu dechovka. Někteří se občas zastaví a předvedou nějaké cviky. Právě přede mnou například tančí dívky s kruhy. Lidé v průvodu prozpěvují, mávají na kolemjdoucí a nesou si své vlajky. Někteří jdou v krojích, jiní jen v tričkách,“ popisoval z místa reportér iDNES.cz Jan Nuc.

Celkem se průvodu zúčastnilo asi 14 tisíc lidí. Na Staroměstském náměstí promluvil zástupce amerických sokolů a také starosta Prahy 1 Oldřich Lomecký (TOP 09). Ten řekl, že ač hnutí zakázali nacisté i komunisté, jsou přesto stále tady a na všech kontinentech kromě Antarktidy. Večer v Národním divadle vystoupili sokolští ochotníci. V divadle budou hrát poprvé od roku 1883, kdy bylo po požáru znovu otevřeno.

V minulosti pravidelné slety patřily k vrcholům života české společnosti, a dva z nich se dokonce změnily v jasnou politickou manifestaci. Desátý slet v červenci 1938, který se konal v době rostoucího mezinárodního napětí, byl vyjádřením odhodlání Čechoslováků bránit se proti hrožícímu nacistickému nebezpečí. A vystoupení o deset let později se zase stalo výrazným, byť opět marným protestem proti únorovému puči, po kterém se dostala k moci KSČ.

Zdroj: zpravy.ihned.cz, irozhlas.cz, info.cz, tiscali.cz

S prázdninami nehýbat a nekrátit, zní ze všech politických stran

Zatímco děti a učitelé dvouměsíční volno většinou nadšeně vítají, některým politikům a také řadě rodičů se zdá příliš dlouhé. Návrh, aby se zkrátilo na šest týdnů, případně posunulo na červen kvůli hezčímu počasí, ale nemá politickou podporu. Nechme prázdniny, jak jsou, zní unizono z politických stran.

Diskuzi o délce letních prázdnin rozvířil nedávno radní pro školství Středočeského kraje Zdeněk Seidl (ČSSD), podle kterého by se volno mělo zkrátit. Podle něj by stačilo, kdyby letní prázdniny trvaly šest týdnů místo nynějších osmi. Uvedl to s odůvodněním, že rodiče neví, co s dětmi, a mají problém vymyslet pro ně program. Kdyby však svůj návrh chtěl posunout dál, ve Sněmovně by nejspíš narazil.

„Chápu výtky, že jsou prázdniny příliš dlouhé. Takto dlouhé české prázdniny zavedl už Josef II. s odůvodněním, že děti mají pomáhat při žních, což už nedělají. Je to pozůstatek minulosti. Na řadě škol se s výukou končí 15. června a do konce září trvá, než ve výuce navážou tam, kde přestali. Čili doba je to skutečně dlouhá, řada rodičů má problém, kam dát děti. Ale je to politicky neprůchodné. Pan Seidl je politický sebevrah, nikdo to nezmění, ani já bych to nedělal,“ sdělil iDNES.cz Klaus.

Podle jiného člena školského výboru, Karla Raise (ANO), jsou dvouměsíční prázdniny optimální. Argument, že rodiče nemají kam dát děti, když jim samotným nezbývá dovolená, je podle něj scestný. „Vždyť jsou letní školy, příměstské tábory... Hlavní problém je někde úplně jinde, panu radnímu závidím tyto starosti,“ uvedl. Ani podle ministerstva školství se délka trvání letních prázdnin ani do budoucna měnit nebude. „Ministerstvo školství navíc nemá požadavky na takovou úpravu ani od rodičů žáků, ani od učitelů a škol. V současné chvíli proto není záměrem tento tradiční model měnit,“ sdělila mluvčí resortu Jarmila Balážová.

Zdroj: zpravy.idnes.cz

Hvězdy ve Varech

53. ročník Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech jako každý rok hostil řadu významných osobností filmového světa. Herece, herečky, scenáristy, režiséry, producenty... Takže, kdo všechno do Varů dorazil? Hvězdou zahajovacího večera, během kterého si také z rukou prezidenta festivalu Jiřího Bartošky převzal Křišťálový glóbus za mimořádný přínos světové kinematografii, byl herec, režisér, scenárista a také hudebník Tim Robbins. V karlovarském letním kině uvedl film *Vykoupení z věznice Shawshank* a ve Velkém sále hotelu Thermal také *Boba Robertse*.

Na tiskové konferenci se pak, mimo jiné, vyznal z obdivu k Miloši Formanovi. „Miloš Forman si udržel integritu, vizi, ve kterou skutečně věřil. Takoví by měli režiséři být, měli by mít přesvědčení a měli by být schopni říct ne. Když si chcete udržet kariéru, je těžké říct ne. Udělat čáru a tu nepřekročit. Miloš Forman ukázal tuto integritu,” řekl.

Další avizovanou hvězdou byla novozélandská herečka Anna Paquinová. Ta se proslavila už jako desetiletá ve filmu Jane Campionové *Piano*, když se za svou roli v něm stala druhou nejmladší laureátkou Oscara. Do západočeských lázní přicestovala se svým novým filmem *Sklenka na rozloučenou*. Doprovodili ji scenárista Denis O'Hare a režisér snímku a zároveň její manžel Stephen Moyer.

Další lahůdkou pro filmové znalce a fanoušky byla přítomnost oscarového Barryho Levinsona, tvůrce legendárního *Rain Mana* či filmu *Vrtěti psem*. Ve Varech uvedl oba zmíněné filmy, přičemž první letos oslavil třicátiny, druhý dvacítku, ale rovněž novinku *Paterno* sexuálním skandálem z prostředí univerzitního fotbalového týmu.

Další oceněnou zahraniční hvězdou byl idol teenagerů Robert Pattinson, který se dávno vymanil z role upíra Edwarda nebo bradavického studenta Cedrica Diggoryho. Třeba filmy *Dobrý čas* nebo *Tulák*. Druhý ve Varech i osobně uvedl. Na závěrečném ceremoniálu pak obdržel Cenu prezidenta. Ceny se ale nerozdávaly jen zahraničním hostům, jedna z nich zůstává v Česku. Za přínos české kinematografii si ji převzal herec Jaromír Hanzlík. K jeho počtě byl do programu festivalu zařazen film *Bloudění*.

Zdroj: novinky.cz, Totalfilm.cz

Rolling Stones zazářili nad Prahou

Britská skupina Rolling Stones odehrála svůj koncert v Praze. Uskutečnil se na letišti v Letňanech a bylo to šesté vystoupení legendární formace v České republice. Kapela při něm nabídla velkolepou podívanou a přehrála své největší hity. Se svým setem, nejočekávanějším letošním rockovým koncertem u nás, doslova zazářila nad Prahou. Vystoupila na obrovském pódiu pod čtyřmi velkými panely, na nichž běžely záběry z dění přímo na pódiu. Scéna měla na šířku 79 metrů, na výšku 32 metrů a její molo do diváků bylo dlouhé 18 metrů. S pozoruhodným entuziasmem kapela odehrála řadu svých slavných písniček. Zazněly kupříkladu Street Fighting Man, It's Only Rock'n'roll (But I Like It), Tumbling Dice, Paint It Black, Honky Tonk Women, Start Me Up, Gimme Shelter nebo (I Can't Get Now) Satisfaction.

Základní čtveřici Mick Jagger (zpěv), Keith Richards (kytara), Ron Wood (baskytara) a Charlie Watts (bicí) doprovázeli baskytarista Darryl Jones, saxofonista Karl Denson, vokalisté Sasha Allenová a Bernard Fowler a další muzikanti. Praha byla předposlední zastávkou evropské části turné No Filter, 8. července se Rolling Stones představí ještě v polské Varšavě. Pražskou show slavné kapely zahájili švýcarští rockeři Gotthard, druhou předkapelou byl Pražský výběr. Jeho zpěvák Michael Kocáb při tom připomněl prezidenta Václava Havla.

Zdroj: novinky.cz, Jaroslav Špulák
Rubriku připravila: Tereza Macháčková

ČESKÉ OSOBNOSTI

Petr Jan Brandl

Vlastní podobizna s gestem počítání na prstech, 1725, Národní galerie v Praze

Petr Jan Brandl, německy Peter Johann Brandl (24. října 1668 Praha – 24. září 1735 Kutná Hora), byl český malíř, jeden z hlavních představitelů vrcholného baroka v Čechách.

Byl synem rodičů původem ze selského prostředí. Jeho otec byl německý krejčí Michal Brandl, matka Alžběta z české rolnické rodiny z Přestaníc. Vzdělání získal na jezuitském gymnáziu u sv. Mikuláše na Malé Straně. V 15 letech Brandl nastoupil do učení do dílny pražského malíře Kristiána Schrödera, který se v roce 1694 stává správcem hradní obrazárny. Schröder, který se zabýval převážně kopírováním obrazů z obrazárny, mu však nemohl předat víc, než základy malířské techniky. Alespoň mu ale zprostředkoval díla zde vystavených starých mistrů, např. Tiziana, Veroneseho, Tintoretta, Reniho nebo Rubense. Není doložena také jeho žádná z tehdy obvyklých tovaryšských cest v zahraničí, kde by mladý umělec získal potřebné zkušenosti, ale není ani vyloučená.

Z domácích malířů byl ovlivněn hlavně díly o generaci staršího Karla Škréty a ze svých současníků poté Michaelem Leopoldem Willmannem, jeho chráněncem Janem Kryštofem Liškou nebo Michaelem Václavem Halbaxem, a z dalších pak Janem Rudolfem Bysem nebo Abrahamem Godynem. Přátelství ho pojilo také se sochařem Matyášem Bernardem Braunem, který pravděpodobně využil jeho kresby pro návrh slavné sochy sv. Luitgardy určené pro Karlův most. Ve svém díle dospěl Brandl k vlastní syntéze těchto podnětů.

Rané období jeho tvorby je poplatné běžnému dobovému přístupu k barokní malbě. Využívá dynamické a elegantní kompozice. S uměleckou vyzrálostí nabývá jeho tvorba charakteristických rysů. Malby se vyznačují mnohdy až prostorovým efektem, kterého dosahuje tahy tlustou pastou barvy. Bravurně zvládá práci se světlem, využívá také metodu šerosvitu. Věnuje se převážně malbě náboženských témat, ale významně je v jeho práci zastoupena i portrétní tvorba a nevyhýbá se i profánním motivům. Objednavateli jeho děl byly velké kláštery, např. benediktini, cisterciáci nebo karmelitáni a významné šlechtické rody. Maloval také na panstvích ve službách Šternberků, Lažanských, Černínů nebo Lobkoviců. Petr Brandl patří k nejdůležitějším reprezentantům vrcholné barokní malby ve středoevropském prostoru a ve svých nejlepších pracích dosahuje tehdejší nejvyšší úrovně.

Simeon s Ježíškem, kolem 1730,
Schwarzenberský palác, Národní galerie v Praze

V roce 1693 se oženil s Františkou Helenou Klossovou, se kterou postupně zplodil tři děti. Rok nato vstupuje do staroměstského malířského cechu. Usedlé rodinné prostředí zřejmě bohémskému a pracovně vytíženému malíři příliš nevyhovovalo, a tak se brzy po sňatku začínají množit stížnosti manželky, že s ní nesdílí vydělané peníze. Podobné problémy měl i s cechem, kterému byl povinen odvádět poplatky. Za svá díla byl sice poměrně dobře placen, ale peníze většinou prohrál a byl tak často zadlužen. Ocitl se dokonce několikrát ve vězení. Bezúspěšně doufal v konsolidaci finančních poměrů koupí podílu zlatého dolu v Jílovém a později taky v Kutné Hoře. Zemřel v chudobě, v Kutné Hoře, kde je pohřben v kostele P. Marie Na Náměti.

Výběr z nejdůležitějších děl:

1693 – Kající se Máří Magdaléna – kostel sv. Václava v Mníšku pod Brdy (původně jako nástropní obraz v nedalekém klášteře na Skalce)

1697 – Zvěstování P. Marii – Pražská kaple poutního areálu Svatá Hora u Příbrami (originál v současnosti nahrazen kopií a uložen v rezidenci)

Kolem 1697 – Vlastní podobizna, zv. Lobkovická – Národní galerie v Praze (dále jen NG)

1703 – Portrét Jana Samuela Františka Wussina – Oblastní galerie Liberec

kolem 1710 – Návrat ztraceného syna – NG

1715–1716 – Křest Kristův – hlavní oltář farního kostela sv. Jana Křtitele v Manětíně

1716–1717 – Svatý Linhart navštěvuje vězně se sv. Vavřincem v oblacích – boční oltář kostela svatého Klimenta v pražském Klementinu

Zdroj: sbirky.ngprague.cz, wikipedia.cz

Dagmar Burešová

V sobotu 30. června zemřela advokátka, první polistopadová ministryně spravedlnosti a bývalá předsedkyně České národní rady Dagmar Burešová. Bylo jí 88 let.

Burešová po roce 1969 obhajovala více než stovku lidí, kteří byli jako nepohodlní režimu vyhazováni z práce nebo jinak perzekvováni. Zastupovala takto spisovatele Milana Kunderu, publicistu a polistopadového kancléře prezidenta republiky Ivana Medka či matku Jana Palacha Libuši v soudním procesu na ochranu osobnosti. Případ připomněl v roce 2013 film *Hořící keř* od polské režisérky Agnieszky Hollandové. Bojovala v něm za čest upáleného studenta Jana Palacha. Spor s totalitní mocí však nevyhrála.

Do polistopadové politiky vkročila Burešová hned v prosinci 1989, kdy ji Občanské fórum (OF) vyslalo do čela spravedlnosti v české vládě. Jako ministryně se do června 1990 podílela na přeměně české justice, jež začínala reorganizací soudnictví, reformou vězeňství či přípravou nových zákonů. V prvních svobodných volbách v červnu 1990 kandidovala za Občanské fórum do České národní rady (ČNR) a stala se její předsedkyní. V čele předchůdce nynější Poslanecké sněmovny působila do voleb v roce 1992.

„V atmosféře tehdejší euforie a nadšení bylo všechno mnohem snazší než dnes,“ řekla před několika lety. „I dnes řada politiků dělá svou práci dobře, ale pokračující prorůstání ekonomiky do politiky ohrožuje naši demokracii,“ dodala. Jako předsedkyně ČNR se v letech 1990 až 1992 účastnila jednání o novém státoprávním uspořádání tehdejší federace. S rozpadem Československa a po volebním neúspěchu Občanského hnutí, za něž v roce 1992 kandidovala, z vysoké politiky odešla.

V roce 1996 neúspěšně kandidovala za KDU-ČSL do Senátu. Po roce 1999 působila Burešová jako předsedkyně správní rady Česko-německého fondu budoucnosti, ustaveného o dva roky dříve s cílem podporovat porozumění mezi Čechy a Němci. Její jméno se objevovalo i v souvislosti s možnými prezidentskými kandidáty v roce 2003. Prezident Václav Havel udělil Burešové v roce 2002 za vynikající

zásluhy o demokracii a lidská práva Řád Tomáše Garrigua Masaryka. Advokátní komora ji za celoživotní přínos spravedlnosti uvedla do právnické síně slávy. V roce 2008 Burešová advokátní praxi ze zdravotních důvodů ukončila.

Burešová se v roce 1950 se provdala za dětského lékaře Radima Bureše, s nímž měla dcery Zuzanu a Lucii.

Zdroj: zpravy.idnes.cz, reflex.cz

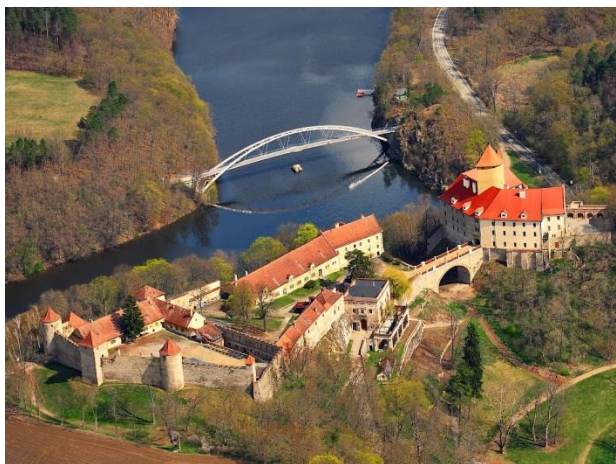
Rubriku připravila: Mirka Schullerová a Tereza Macháčková

HRADY A ZÁMKY

Hrad Veveří

Hrad Veveří leží zhruba 12 kilometrů severozápadně od centra Brna na skalnatém ostrohu nad Brněnskou přehradou, kterou napájí řeka Svratka. Jde o jeden z nejrozsáhlejších a nejstarších hradních areálů nejen na Moravě, ale i v celé České republice. Stranou od hradu se nalézá kaple Matky Boží z konce 12. století. Nejhezčí výhledy na hrad se návštěvníkům nabízejí z paluby výletních lodí proplovajících na hladině Brněnské přehrady.

Původně zřejmě malý lovecký hrádek, či pouze dvorec moravských markrabat, byl podle pověsti založen v polovině 11. století Konrádem I. Brněnským a v písemných pramenech je poprvé zmíněn roku 1213. Veveří jako opravdový kamenný hrad vzniká pravděpodobně až před polovinou 13. století. Velmi výrazně byl hrad rozšířen po polovině 14. století za vlády moravského markraběte Jana Jindřicha, který z Veveří učinil jedno ze svých hlavních sídel.

Někdejší královský lovecký hrad během své historie zažil doby okázalé slávy i hlubokého propadu, kdy byl dlouho opuštěný a několikrát bezohledně adaptovaný. V současné době probíhá dlouhodobá rekonstrukce hradního areálu a každý rok je tak možné vidět další zpřístupněné prostory a novinky. Kromě toho ale hrad láká také na řadu kulturních a společenských akcí, výstav, koncertů, košťů či vinařských slavností.

V současnosti je hrad Veveří ve vlastnictví státu (správu zajišťuje Národní památkový ústav) a je přístupný veřejnosti.

HUDEBNÍ OKÉNKO

Hudební výročí července a srpna 2018

5.7. 1983 zemř. Václav Trojan, skladatel (nar. 24. 4. 1907) 35
6.7. 2008 zemř. Karel Hála, zpěvák (nar. 2. 10. 1933) 10
7.7. 1938 nar. Pavel Kühn, sbormistr a dirigent (zemř. 5. 1. 2003) 75
11.7. 1923 nar. František Belfín, dirigent a skladatel (zemř. 25. 2. 1997) 95
22.7. 1958 nar. Iva Bittová, herečka, zpěvačka a houslistka, 60

1.8. 1848 nar. František Kmoch, skladatel a kapelník (zemř. 30. 4. 1912) 170
10.8. 1993 zemř. Eva Olmerová, jazzová zpěvačka (nar. 21. 1. 1934) 25
12.8. 1928 zemř. Leoš Janáček, skladatel (nar. 3. 7. 1854) 90
14.8. 1933 nar. Václav Rabas, varhaník (zemř. 20. 4. 2015) 85
20.8. 1813 zemř. Jan Křtitel Vaňhal, český skladatel (nar. 12. 5. 1739) 205

Audiovizuální instalace Má vlast představuje klasickou hudbu trochu jinak

V budově pražského Rudolfinu je k vidění audiovizuální instalace, která nese název *Má vlast - zblízka a nahlas*. Návštěvníci této netradiční výstavy mají možnost sblížit se s klasickou hudbou jiným způsobem.

Projekce vznikla ve spolupráci s Českou filharmonií, a to k příležitosti 100. výročí vzniku Československa.

„Chtěli jsme oslovit nejenom milovníky vážné hudby, ale také lidi, kteří ji moc neposlouchají. Spojili jsme se proto s britskou společností 59 Productions a dali jsme dohromady *Mou vlast*,“ uvedla koordinátorka projektu z České filharmonie Lenka Čápová. Výstava se skládá z devíti velkoformátových projekčních ploch rozmístěných do trojčípé hvězdy zavěšených v různých výškách, které jsou doplněny kvalitními reproduktory s nahrávkami orchestru České filharmonie Smetanovy Vltavy a Janáčkovy Sinfonietty.

Projekce je rozdělena na dvě části. První část, Vltava Bedřicha Smetany, symbolizuje historii českého národa. Video sleduje tok Vltavy, která představuje tok času. Druhá část projekce je zaměřena na rozmach českého umění v období od první republiky. Hudebním motivem je čtvrtá a pátá věta Janáčkovy Sinfonietty. Tato část pracuje s motivem taveného skla, které je animováno tak, aby bylo v neustálém pohybu a v souladu s hudbou se přetvářelo z abstraktních tvarů v díla českých malířů, architektů a

designérů. Prostor, ve kterém se projekce nachází, je koncipován tak, aby návštěvník mohl být uprostřed hudebního zážitku. „Chtěli jsme, aby to bylo jiné než klasický koncert, ne každého totiž přitahuje formální prostředí,“ uzavřela Lenka Čápková.

Projekce Má vlast putuje po celé České republice, má za sebou již zastávku v Brně v Plzni. V Praze bude k vidění a slyšení do 20.srpna, poté se přesune do Hradce Králové, Liberce a Ostravy. Vstup na akci je zdarma.

Zdroj: novinky.cz

V letošním roce si připomínáme 90. výročí úmrtí skladatele Leoše Janáčka

Tuto zásadní postavu české hudby a jeho pozoruhodné dílo si připomeneme ve dvoudílném seriálu.

Leoš Janáček se narodil 3. července 1854 v Hukvaldech jako deváté ze čtrnácti dětí hukvaldského učitele Jiřího Janáčka a Amálie rozené Grulichové. V jeho vzpomínkách na dětství se objevuje hukvaldská škola, tatínkovy včelíny, kopec Babí hůra nebo kůr kostelíku, kde zpíval při slavnostních mších. Ve škole byl žákem spíše průměrným, ale projevoval nevšední hudební nadání. Zhoršující se otcův zdravotní stav a nedostatek peněz vedl rodinu k rozhodnutí zajistit chlapci vzdělání ve fundaci pro hudebně nadané chlapce z chudých rodin. Janáčekův otec se přátelil se skladatelem a ředitelem brněnské fundace Pavlem Křížkovským, takže volba padla na fundaci při augustiniánském klášteře Králové na Starém Brně. Jedenáctiletý Leoš odjel do Brna v srpnu roku 1865 a jeho dětství tak náhle skončilo.

Přijali mne za zpěváčka v Brně i v Kroměříži; otec se rozhodl pro Brno. S matkou ve strachu nocujeme v jakési tmavé komůrce - bylo to na Kapucínském náměstí. Já oči otevřené. Při prvním svítání ven, jen ven! Na náměstí kláštera Králové matka mi odchází těžkým krokem. Já v slzách, ona též. Sami. Cizí lidé, nesrdeční; cizí škola, tvrdé lůžko, tvrdší chléb. Žádné laskání. Svět můj, výhradně můj se mi zakládal. Vše do něho padalo. Otec zemřel; krutost toho nedomyšlena.
(Pohled do života i díla, 1924)

V klášteře působila řada výrazných osobností, mezi nimi skladatel Pavel Křížkovský, zakladatel genetiky Johann Gregor Mendel a především osvěcený opat Cyril Napp. Chlapcům ze starobrněnské fundace, kterým se říkalo modráčci, bylo umožněno důkladné hudební vzdělání spojené s účinkováním při mších v bazilice Nanebevzetí Panny Marie, v klášterních hudebních produkcích, ale i na koncertech a divadelních představeních v Brně. Téměř po padesáti letech Janáček zavzpomínal na život v klášteře při kompozici Pochodu modráčků z dechového sextetu Mládí.

Augustiniánský klášter dal Janáčkově nejenom dobrý hudební základ, ale umožnil mu i důkladné všeobecné vzdělání. V letech 1866-1869 navštěvoval německou reálku na Starém Brně a poté v letech 1869-1872 C. k. slovanský ústav ku vzdělání učitelů. Cesta učitele, jak si ji pro synka přál Janáčkův otec, byla nastoupena. Ale v roce ukončení studia odešel ředitel starobrněnského kůru Pavel Křížkovský do Olomouce a Janáček dostal nabídku, aby jej v době nepřítomnosti zastupoval. Janáček přijal a o rok později nastoupil i na místo sbormistra Řemeslnické besedy Svatopluk (1873-1876). V té době začal komponovat, a to mužské sbory Orání a Nestálost lásky v duchu svého velkého vzoru Pavla Křížkovského. Ba co víc, mladý Janáček se rozhodl prohloubit si své hudební vzdělání na pražské varhanické škole, a tak se zvolna vzdaloval předurčené kantorské dráze.

Při studiích v Praze se projevila i Janáčková přímočará, někdy až konfliktní povaha. V časopise Cecílie totiž uveřejnil kritiku na provedení gregoriánské mše, které řídil ředitel varhanické školy František Skuherský, a zkritizoval nedostatky při provedení chorálu, za což byl obratem vyloučen ze studia. Nakonec na přímlovu Pavla Křížkovského mohl tříleté studium dokončit, a to dokonce za pouhý rok a s výborným prospěchem. Během pražského pobytu vzniklo také Janáčkově dlouholeté přátelství s Antonínem Dvořákem. Po návratu do Brna vyučoval na učitelském ústavu, intenzivně se věnoval organizaci brněnského koncertního života, komponoval, dirigoval a vedl sbor Filharmonického spolku Beseda brněnská (1876-1888). Za Janáčkovy éry se z Besedy brněnské stalo významné těleso, se kterým mohl jako dirigent uvést například Mozartovo Requiem, Beethovenovu Missu solemnis či Dvořákovu kantátu Stabat mater.

Zdenka Janáčková v roce 1885
© Moravské zemské muzeum

Koncem sedmdesátých let docházel Janáček vyučovat hru na klavír dceru svého představeného Emilianu Schulze, ředitele učitelského ústavu. Brzy se mezi pětadvacetiletým Janáčkem a mladinkou Zdenkou začal vyvíjet citový vztah. V roce 1879 ještě Janáček odešel z Brna na lipskou a posléze vídeňskou konzervatoř, na svou Zdenči však nezapomněl, z početných skladeb zkomponovaných v Lipsku jí připsal Zdenčiny variace pro klavír, které tehdy považoval za své nejlepší dílo. Často jí také psal, dokonce několik dopisů denně. Důkladně popisoval svůj studentský život, ale vyznával se i ze svých niterných pocitů.

Milá, dobrá Zdenčí, že vidím v budoucnosti své štěstí jedině v tom, abych Vám podle sil svých připravil nejkrásnější budoucnost, v to, prosím, věřte pevně...

Z dopisu Zdenky Schulzové (13. 10. 1879)

Nedlouho po návratu se Janáček se Zdenkou Schulzovou roku 1881 oženil, ale krásná budoucnost, jak si ji vysnil, jejich manželství nečekala. Krátce po svatbě se dostavila první vážná krize, která se urovnala až po roce, kdy se narodila dcera Olga. Tou dobou byl Janáček nesmírně pracovně vytížen. Ke všem dřívějším pracovním povinnostem přibýlo postavení ředitele a současně i učitele varhanické školy, kterou založil v roce 1881.

Myšlenka na brněnskou varhanickou školu je má idea, již jsem skutečně oddán již od prvních let samostatného myšlení. Již ke svým pražským studiím jsem putoval s touto ideou a v jejím uskutečnění vidím jeden ze svých největších úkolů.

(Z dopisu Zdenky Schulzové, 29. 11. 1879)

Ke své kompoziční práci a pedagogickým povinnostem přidal založení a redakci časopisu Hudební listy (1884-1888) a psaní odborných článků a recenzí. Z chudého fundatisty se díky nadání, houževnatosti a neobyčejnému pracovnímu nasazení stala respektovaná brněnská osobnost. V letech 1887-1888 Janáček napsal svou první operu Šárka na text Julia Zeyera, ale protože nebyl kvůli svým protismetanovským postojům v Praze oblíben, nedostal od Zeyera souhlas k užití textu. Práci na opeře tak musel odložit a vrátil se k ní až v roce 1919. I když to byl první operní pokus, i po třiceti letech si ho skladatel považoval.

V roce 1888 se s intenzitou sobě vlastní vrhl na studium lidové hudby. Janáčekův folkloristický zájem dokládá Kytice z národních písní moravských, vydaná v roce 1890, a projevil se také ve skladbách komponovaných v tomto období jako Valašské tance, Národní tance na Moravě, Královničky nebo balet Rákoš Rákoczy. Tehdy Janáček napsal svou druhou operu Počátek románu, která byla v roce 1894 uvedena pod skladatelovou taktovkou v brněnském Národním divadle. Na dílko zvláště po textové stránce naivní, až prostoduché Janáček později vzpomíná:

Počátek románu byla prázdná komedie; bylo nevkusno mi vnucovat do něho národní písničky. Bylo to přece po Šárce! Poslyšte, nač jsem měl na příklad skládat!

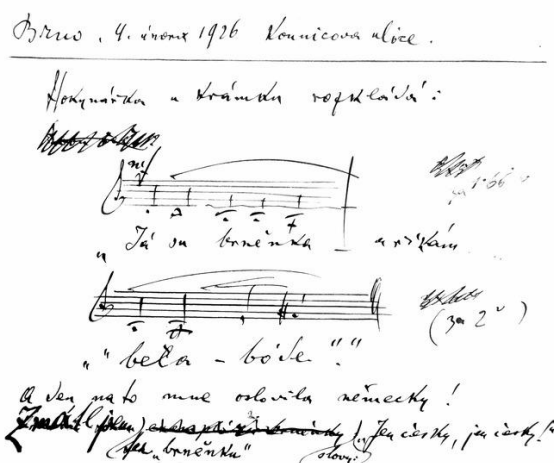
*Poluška: Laskavějšího neznám pána.
Špatného nepromluvil slova -
Bůh slyšel ho i háj i les -
a prosil, abych přišla dnes.
(Pohled do života i díla, 1924)*

V té době postihla Janáčekův rodinný život tragédie, roku 1890 nečekaně ve dvou letech zemřelo druhorozené dítě, syn Vladimír. Manželé Janáčkovi se stále více odcizují.

Vedle sebe, společné neštěstí, společná bolest a přece každý tak sám...
(Paměti: Zdenka Janáčková - můj život, 1998)

Janáček zůstal přese všechno veřejně velmi aktivní. Stal se členem výboru Družstva českého Národního divadla v Brně, následně jej láska k ruské kultuře vedla k založení Ruského kroužku, později se stal i předsedou Klubu přátel umění.

V roce 1894 se rozhodl napsat - jako vůbec první skladatel - operu na prozaický text. Zvolil si realistickou divadelní hru Gabriely Preissové Její pastorkyňa. Práce trvala bezmála deset let a Janáček přitom uplatnil zcela nový skladatelský přístup, který jej z provinčního autora vynesl svou výjimečností a novátorstvím mezi přední světové skladatele. Na mnohokrát kladenou otázku, jak mohlo vzniknout dílo tak odlišné od všech předchozích, nemáme jednoznačnou odpověď. V každém případě však Janáčekův nový skladatelský přístup souvisí s jeho intenzivním zájmem o lidskou řeč, v níž se projevuje psychický stav jedince i momentální nálada. Janáček byl přesvědčen, že lidskou řeč lze objektivně zaznamenat pomocí notového zápisu.

Své nápěvky mluvy, jak je sám nazýval, začal zapisovat od roku 1897 a věnoval se jim až do konce života. Nezůstal však jen u nápěvků řeči, ve více než čtyřech tisících záznamech nacházíme i nápěvky štěkotu psa, pískání komára či vrzání parket.

Nápěvky? Mně ta hudba, jak zní z nástrojů, z literatury, ať je to třeba Beethoven, nebo kdokoliv, má málo pravdy. Víte, bylo to nějak divné - když někdo na mne mluvil, já třeba jeho slovům nerozuměl, ale ten tónový spád! Já hned věděl, co je v něm: já věděl, jak cítí, jestli lže, jestli je rozrušen, a když ten člověk se mnou mluvil, byl to konvenční hovor - já cítil, já to slyšel, že ten člověk uvnitř třeba pláče. Tóny, tónový spád lidské mluvy, vůbec každého živoucího tvora, měly pro mě nejhlubší pravdu. A víte: to byla má životní potřeba. Nápěvky sbírám od roku devětaosmdesátého [sic] - mám jich obrovskou literaturu - a co bych chtěl zdůraznit: právě pro dramatickou hudbu to má velký význam.

(Interview pro Literární svět, 1928)

Olga Janáčková v roce 1902
© Moravské zemské muzeum

Operu Její pastorkyňa Janáček dokončil v únoru 1903, ve chvílích pro něj nejsmutnějších. Janáčkově v té době přišli i o své druhé dítě, milovanou dceru Olgu, která zemřela ve věku jednadvaceti let.

Její pastorkyni vázal bych jen černou stuhou dlouhé nemoci, bolestí a nářků mé dcery Olgy a klučiny Vladimíra.
(Pohled do života i díla, 1924)

Krátce poté nabídl Její pastorkyni pražskému Národnímu divadlu, ale netrvalo dlouho a opera se mu vrátila zpět spolu se stručným sdělením vedení divadla, že dílo nemůže být přijato k provozování. Pro Janáčka to byla obrovská rána. Upadal do depresí s pocitem tvůrčí nemohoucnosti. Její pastorkyně se ujalo brněnské Národní divadlo, ale i když se premiéra 21. 1. 1904 vydařila, úspěch měl spíše regionální charakter. Ještě téhož roku požádal Janáček o penzionování, aby se mohl cele věnovat své varhanické škole a kompozici. Tato doba představuje také počátek jeho pravidelných návštěv lázní v Luhačovicích.

Co jsem hledal v těch lázních? Třicet až pětatřicet až čtyřicet hodin týdně vyučovat, dirigovat zpěvácký spolek, řídit koncerty, vést kůr kláštera Králové, přitom složit Její pastorkyni, oženit se, ztratit děti - bylo třeba, zapomnět na sebe.
Pohled do života i díla (1924)

Při jedné z návštěv Luhačovic se seznámil s Kamilou Urválkovou, jejíž životní příběh ho inspiroval k napsání opery Osud.

A byla jedna z nejkrásnějších paní. Hlas její byl jako violy d'amour. Slanice luhačovská byla v úpalu srpnového slunce. Proč chodila s třemi ohnivými růžemi a proč vykládala svůj mladý román? A proč byl tak divný jeho konec? [...] A dílo lkavé jen tónem, slovem jen ženské, nazváno Osud - Fatum.
(Pohled do života i díla, 1924)

Opera z prostředí luhačovických lázní byla zadána k nastudování Vinohradskému divadlu, ale k provedení nedošlo. Důvodem byla velká náročnost pro orchestr i pěvce, kteří dokonce sepsali petici, že si nechtějí rolemi v Osudu zničit hlasivky. Na vině patrně bylo i poněkud problematické libreto. Jako jediná z Janáčkových oper nakonec zůstala za života autora neprovedena.

Druhý díl osudů Leoše Janáčka naleznete v zářijovém čísle Krajských listů.

Životní pouť Leoše Janáčka aneb Od lišky k Lišce

Pozvánka na nedělní vyjížďku s velocipedisty z Hukvald do Ostravy s koncerty na zastávkách trasy

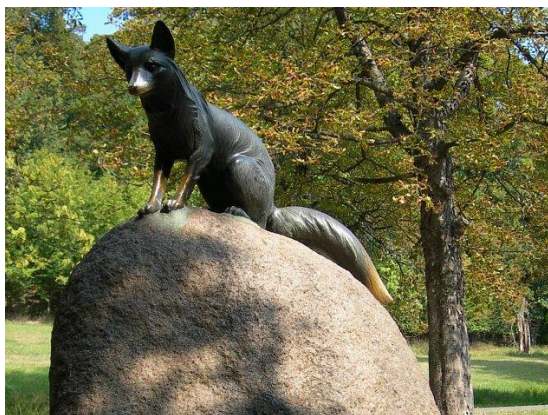
Kdy: 12. srpna 2018, 10:00 Hukvaldská obora, 13:00 jízda z Hukvald do OV

Kde: Hukvaldská obora

Cena: Vstup volný

Životní pouť Leoše Janáčka trvala 74 let. Začala nedaleko hukvaldského kostelíka sv. Maxmiliána a mířila především přes Brno a Luhačovice zpět do Moravskoslezského kraje. Jeho úplně poslední cesta pak vedla z rodných Hukvald do Ostravy sanitkou, která převážela nemocného skladatele do plicního sanatoria na Fifejdy, kde poté 12. srpna 1928 zemřel. 90 let poté si připomínáme nejen jeho úmrtí, ale především jeho věčně mladý život a geniální dílo právě na této trase vedoucí z Hukvald do Ostravy – od lišky k Lišce.

Liška Bystrouška - nemá připomínka velkého skladatele Leoše Janáčka v parku Hukvaldského hradu

Symbolicky totiž pouť začne v blízkosti oblíbené sochy lišky (skladatelovy inspirace) v Hukvaldské oboře a povede k nové soše Leoše Janáčka s liškou Bystrouškou (nesmrtelné opeře i odkazu skladatele) na Kuřim rynku – Jiráskově náměstí v centru Ostravy.

Hrad Hukvaldy

Celodenní akce začne v 10.00 hodin (přesný čas úmrtí skladatele) dobovým piknikem v Hukvaldské oboře spolu se 150 velocipedisty, kteří přivezou své technické skvosty z celého někdejšího Československa. Návštěvníci si mohou vyzkoušet jízdu na historických kolech nebo se zúčastnit tradičních dobových kratochvílí jako pomalé jízdy pod hájenkou Hubertka či závodů s obručí a také akcí Českého rozhlasu Ostrava. Pro výletníky bude též otevřen Rodný dům i Památník Leoše Janáčka, kde bude instalována výstava opery Národního divadla moravskoslezského – Leoš Janáček a jeho opery na ostravském jevišti, na které budou k vidění fotografie, kostýmy i části výpravy inscenací. Nabídnuty budou také komentované prohlídky hukvaldského kostelíka sv. Maxmiliána a koncert Benda Quartetu (úprava původně klavírního cyklu Po zarostlém chodníčku).

Vyjíždka z Hukvald do Ostravy bude společně s velocipedisty odstartována ve 13.00 hodin a povede malebnou krajinou Moravskoslezského kraje přes Hukvaldy–Dolní Sklenov–Rychaltice–Fryčovice–Brušperk–Starou Ves nad Ondřejnicí–Proskovice–ostravský Bělský les až na Jiráskovo náměstí v Ostravě. Návštěvníci akce si budou moci bezplatně zapůjčit na čtyřech zastávkách trasy populární růžová Rekola, pomocí nichž se mohou vydat na cestu společně s velocipedisty.

V Janáčkově životní pouti, na níž získával tvůrčí inspirace, by se stejně jako na této cestě dala najít podstatná zastavení, která budou účastníkům představena jak v jednotlivých hudebních produkcích, tak v rámci doprovodných akcí na zastávkách trasy. V rychaltickém kostele sv. Mikuláše se bude konat první zastávka nazvaná „Janáček jako modráček v brněnském klášteře / duchovní hudba“. Zde se ve 13.30 skuteční varhanní recitál nejen z díla Leoše Janáčka. Trasa dále povede do Brušperku a Proskovic, kde bude vyzdvížena Janáčková folkloristická činnost („Janáčkově mládí / folklor“) díky koncertu Žestového kvintetu opery NDM (úpravy Ukvaldských lidových písní a Moravské lidové poezie v písních) a Janáčkovy mužské sbory v podání Mužského pěveckého sboru Lásky opravdivá při Ústavu hudební vědy Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Ke konci trasy zavítáme také do ostravského Bělského lesa, kde bude vytvořen hravý program pro děti „Po stopách Janáčkovy Bystroušky“.

Cílem vyjíždky se stane slavnostní závěrečný koncert u nové sochy Leoše Janáčka s liškou Bystrouškou na Jiráskově náměstí v Ostravě (od 18.30 hodin). V rámci tématu „Pozdní divoch Janáček / láska k opeře“ zazní výběr ukázek z rozsáhlého operního díla Leoše Janáčka v podání sólistů opery Národního divadla moravskoslezského – Evy Dřízgové-Jirušové, Anny Nitrové, Martina Gurbaľa a Václava Moryse za doprovodu klavíru a také Mužského pěveckého sboru Lásky opravdivá.

K putování se může přidat široká veřejnost, sportovci i rodiny s dětmi.

Zdroj: novinky.cz, www.janacek2018.cz, www.leosjanacek.eu
Rubriku připravila: Dagmar Pavlisková

ZAJÍMAVOSTI

Univerzita Karlova získala originál papežského souhlasu se založením školy

Nejstarší česká univerzita letos slaví 670 let od svého založení a podařilo se jí získat vzácné listiny z roku 1347, které se vážou právě k jejímu vzniku. Jedná se o souhlas papeže Klimenta VI. k založení vysokého učení v Praze a její notářský opis. Podle rektora Tomáše Zimy je to objev tisíciletí.

Oba dokumenty jsou z roku 1347 a předcházejí vzniku školy, kterou založil o rok později císař Karel IV. Listiny vedení univerzity v pátek představilo na tiskové konferenci. Univerzita vzácný dokument získala ze soukromé sbírky. „Jsem šťasten, že v roce 670. výročí vzniku univerzity a stého výročí vzniku Československa se podařila věc, v níž nikdo nedoufal. Je to historický okamžik nejen pro univerzitu a Českou republiku, ale i pro evropskou vzdělanost,“ uvedl rektor univerzity Tomáš Zima. Získání listin označil za objev tisíciletí a věc nedozírné hodnoty.

Dokument podepsal dřívější vychovatel Karla IV.

Papež Kliment VI., který byl Karlovým vychovatelem v jeho mládí u pařížského dvora, vydal svůj souhlas se založením pražské univerzity 26. ledna 1347. Je napsán na velmi dobře dochovaném italském pergameni, na kterém visí olovená papežská bula neboli pečeť. Na její přední straně jsou hlavy apoštolů Petra a Pavla, na zadní pak stojí papežovo jméno. V dokumentu se píše, že papež Kliment VI. po suplice Karla IV. dává souhlas, aby se v Praze založilo obecné vysoké učení. To má právo vzdělávat magistry a doktory a udělovat grady neboli tituly a hodnosti platné v celé tehdejší západní Evropě.

Druhá listina je notářský opis souhlasu z 30. června 1347. Text je na pergameni, který se užíval v Čechách. Dokument je mírně poškozený. Podle vedení univerzity to dokládá, že se používal a méně

pečlivě se s ním zacházelo. Ze dvou přivěšených voskových pečeti pražské kapituly a vikáře se dochovala jen jedna, a to kapitulní. Vydavatelem tohoto takzvaného instrumentu, tedy opisu, byl notář Petr Michalův z Prahy, což dokazuje jeho podpis. Nechybí jména svědků, kterými byli významní členové Svatovítské kapituly.

Papežská kancelář vyhotovila dvě povolovací listiny, jednu pro univerzitu a jednu pro duchovní autoritu, která ji spravovala, tedy pro pražského arcibiskupa. Tím byl v polovině 14. století Arnošt z Pardubic. Originál, který patřil univerzitě, byl odvezen z Prahy na konci druhé světové války a byl s největší pravděpodobností zničen.

O druhém exempláři odborníci věděli, ale netušili, kde je. Nejspíše se ztratil někdy mezi chaosem husitských válek a války třicetileté z archivu pražského arcibiskupa. „Kdy přesně se to stalo, to si netroufám odhadnout,“ říká profesor Ivan Hlaváček, jeden z největších evropských odborníků v tomto oboru, který pravost papežského dokumentu ověřoval. „Měl jsem jisté pochybnosti o pravosti písemnosti, ale na první a pak i druhý pohled se ukázalo, že je to písemnost pravá a že je to písemnost, která nám byla dosud neznámá. Co mě překvapilo je, že tento exemplář byl vypraven ještě slavnostněji než dokument, který patřil univerzitě a je v současnosti nezvěstný,“ dodává. Historici teď budou zkoumat, kudy mohla vzácná listina putovat a jak se dostala do soukromých sbírek.

Zájem o koupi měli i soukromí sběratelé

Univerzitu před třemi týdny oslovila banka J&T, že má možnost písemnosti zakoupit a škole prodat. Odborné posudky prokázaly pravost dokumentů. Částka, za kterou listinu škola nakoupila, se podle rektora Zimy pohybuje v rozmezí mezi deseti až dvaceti miliony korun a za dokument tohoto typu je více než přijatelná. Vzhledem k tomu, že si původní majitel nepřál prozradit svou identitu, dokument koupila banka a univerzita ji zakoupila až z jejího vlastnictví. „Když se proslechlo, že je možnost takový dokument zakoupit, banka dostala i vyšší nabídky, ale zachovala se velmi korektně, listinu nám prodala za dohodnutou cenu,“ říká Zima.

Podle odhadů odborníků byla pravděpodobně v soukromé sbírce, a na trh se mohla dostat například při vypořádávání dědictví některé z rodin s předky šlechtického původu nebo s historickými kontakty s církevním prostředím. Listinu univerzita po ověření pravosti zakoupila v pondělí, ve středu ji převzala. Poslední dva dny strávila v trezoru archivu Univerzity Karlovy a tam už také zůstane uložena. „Doufáme, že už navždy,“ říká archivář univerzity a ředitel Ústavu dějin Univerzity Karlovy Petr Svobodný. Nyní ji dostanou do rukou restaurátoři, v budoucnu ji chce univerzita představit veřejnosti.

Zdroj: zpravy.ihned.cz

Češi jsou nejšťastnější za poslední čtvrtstoletí, zjistili sociologové

Češi jsou nejšťastnější od roku 1991, ukázaly výsledky dlouhodobého výzkumu sociologů z Masarykovy univerzity. Na Moravě se přitom lidé cítí šťastnější než v Čechách. Autoři studie však zároveň konstatují, že jsou Češi méně tolerantní, než bývali – k etnickým a náboženským menšinám, ale i mezi sebou.

Na konkrétní otázku odpovědělo 18 procent respondentů, že se cítí být velmi šťastní, a 72 procent respondentů, že jsou celkem šťastní. Například v roce 1991 bylo velmi šťastných 7 procent respondentů a 71 procent respondentů celkem šťastných. Pocit štěstí vědci srovnali i mezi jednotlivými regiony a věkovými skupinami. Mladá populace je nejšťastnější na Moravě. Zatímco v Praze se za velmi šťastné označilo pouze 14 procent lidí, na Moravě to byl dvojnásobek. O něco šťastnější jsou na Moravě také senioři, jejichž hodnoty jsou však napříč regiony srovnatelné.

„Je to dobrá zpráva o české společnosti, která se tak z tohoto hlediska řadí k podobně subjektivně šťastným zemím, jako je Norsko, Francie, země Beneluxu nebo Švýcarsko, které vykázaly při podobném měření v roce 2008 obdobné hodnoty,“ okomentoval výsledky průzkumu Ladislav Rabušic, vedoucí Ústavu populačních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, jež hodnoty a postoje v České republice zkoumal.

V jiných ohledech se objevují negativní trendy, roste například netolerance mezi lidmi. V posledním sběru dat výzkumníci zaznamenali výrazné zvýšení netolerance vůči zástupcům etnických a náboženských menšin. „Česká společnost byla během několika generací rychle zbavena zkušenosti s jinakostí. Přesto i dlouho po sametové revoluci nebyl podíl odmítavých postojů převažující a trend v 90. letech vypadal nadějně. Teprve v roce 2008 a zejména v poslední vlně výzkumu vidíme změnu. Výrazně negativní postoje jsme nezachytili, dokud se agendou části politického spektra nestaly takzvaný islámský terorismus (po roce 2001) a migrace (výrazněji po roce 2015),“ komentoval výstupy sociolog Petr Fučík.

Ze získaných informací plyne to, že Češi jsou nejen čím dál méně tolerantní vůči lidem odlišných ras a vyznání, ale ještě méně než dříve si důvěřují také mezi sebou. Na otázku, zda je možné lidem důvěřovat, odpovědělo kladně jen 23 procent oslovených, což je nejméně za dobu provádění výzkumu. „Ve srovnání se západními demokraciemi je to značně nižší podíl. Příčinu je třeba hledat v jistém rozjitřeném klimatu na podzim roku 2017, které bylo způsobeno intenzivní volební kampaní, obviňováním představitelů hnutí ANO ze zneužití dotací na Čapí hnízdo, hlasitou mobilizací některých představitelů politických stran proti ‚nebezpečí z imigrace‘ a houstnoucí atmosférou na sociálních sítích,“ vysvětlil Rabušic.

Zdroj: zpravy.idnes.cz, Adam Němec

Tramping v Česku slaví 100 let. Národopisné muzeum otevře tematickou výstavu

Část Národopisného muzea v pražské Kinského zahradě se na téměř dva roky proměnila v tramskou osadu provoněnou dřevem a vyzdobenou vlajkami, totemy a hudebními nástroji. Nová výstava Století trampingu tu bude k vidění do jara 2020. Jejím cílem je ukázat proměny tramského hnutí od roku 1918 a také jeho vliv na českou kulturu.

„Snažili jsme se tramping ukázat nejen jako něco minulého, ale jako fenomén, který ovlivnil životy desetitisíců lidí,“ řekl novinářům autor výstavy Jan Pohunek, který vede etnografické oddělení Národního muzea. Tramping podle něj stále žije a vyvíjí se, ačkoli počet trampů již není tak výrazný, jako v dobách největší slávy za první republiky.

Ačkoli se tato subkultura objevovala postupně, rok 1918 podle něj lze za počátek tramského hnutí označit. Důvodem je, že v tomto roce byla jižně od Prahy u břehů Vltavy založena tramská osada Ztracená naděje.

Pro účely expozice sestavené ke stému výročí této události byla jedna místnost Letohrádku Kinských proměněna v lesní tábořiště, kde návštěvníky přivítá intenzivní vůně čerstvého dřeva a zdi pokryté fotografiemi lesů. Cílem bylo podle Pohunka vytvořit příjemné prostředí spojené s tramskými aktivitami. Například hru na kytaru nebo manipulaci s kultovním batohem zvaným "usárna" si mohou zájemci vyzkoušet přímo ve výstavní síni. Samotnou expozici pak tvoří zejména předměty ze sbírek etnografického oddělení Národního muzea, jakými jsou dobové fotografie, vlajky tramských osad či zápisky a umělecká díla významných představitelů trampingu.

Informace o jednotlivých etapách vývoje hnutí doplňují sekce věnované aktivitám úzce spjatým s trampem - hudbě a sportu. „Mimochodem, v tramském prostředí vznikl jeden celý sport: nohejbal,“ podotkl Pohunek. „Národní muzeum chce touto výstavou ukázat, co všechno obnášelo a stále ještě obnáší být trampem, a možná své návštěvníky i trochu překvapit tím, co všechno bylo v naší historii trampem ovlivněno,“ uvedl o expozici generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš.

Zdroj: denik.cz, ČTK, nm.cz

Konečně událost roku! V kině by Dukla 61 byla zjevením

Konečně se zrodila domácí filmová událost roku. A je příznačné, že nevznikla pro kina, nýbrž na televizní půdě. Příběh Dukla 61, který vychází ze skutečné události, uvedla ČT.

Dukla 61 režiséra Davida Ondříčka sice vychází z reality, jmenovitě tragédie ze 7. července 1961, kdy kvůli důlnímu požáru zahynulo 108 horníků, ale zosobňuje čistokrevné drama přesahující konkrétní událost. Nadto drama skvěle nasnímané i zahrané v čele s neskutečně vyvrážděnou Marthou Issovou. Účinku jejího projevu se vyrovnají snad jen kratičké uvozující vzpomínky pozůstalých: „Ještě před tím jsme spolu byli na borůvkách, fotil mě a já nechtěla.“ Emoční síla tkví v prozaickém detailu od obřadu přezouvání ke sklence vody; to Ondříček dobře ví i umí. Také stavba příběhu, jehož scénář psali Jakub Režný a Matěj Podzimek, je promyšlená. Z dobových agitek o plnění plánu a vzkvétajícím Havířově se děj přes tlachání horníků o fotbalu přenesl do závalu; náhle, rychle, věčně. Ztratili kamaráda, letos už třetího; tak běžně, odevzdaně se tu přijímá smrt.

Zatímco první díl připomíná vypjatý vztahový tanec na Titaniku před nárazem, druhý, ač stále střídá svět pod zemí a nad ní, už se posouvá k žánru thrilleru téměř v přímém přenosu. Pozvolné řetězení náznaků příští paniky, snímání, svícení, tlumení hudby, všechna řemesla slouží závratnému pohledu na klesající klec, připomínající výtah do pekla. A znovu všechnu bolest světa nesou ženy, němě čekající před branami na jména obětí.

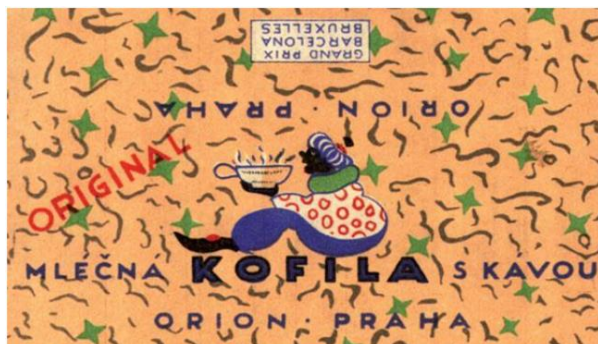
Nehledě na pietní hodnotu je Dukla 61 ukázkou vysoké profesionality. Nepoužívá vatu, ornamenty ani citové vydírání, i nářečí zvládá se ctí. Snad jen postavy šéfů socialistického šlendriánu jsou trochu plošší a účelové rozdělení do dvou dílů vybízí k srovnání, z něhož první vychází o milimetry lépe. Jako celistvý kus by v kinech vydaly na celovečerní zjevení a Issové za suché „Ty nebul“ by Český lev sedl jak ulitý.

RETRO KOUTEK

Nový kabát pro čokoládovou tyčinku Kofila

Tradiční čokoládová tyčinka Kofila se na čtyři měsíce převlékala do nových obalů. Loni jí speciální designová série pomohla zvýšit obrát více než o desetinu, od té letošní si slibuje ještě víc.

I po změnách zůstanou na obalu žluté pozadí, kávová zrna a tradiční mouřenín pochutnávající si na šálku kávy. Čtvrtina z deseti a půl milionu tyčinek si však od března zkouší kubistický převlek, další se vyzdobila do secesního, část nasadila streetartový a zbytek pop-artový styl. Umělecké styly 20. století zvolila společnost Nestlé schválně, aby připomněla dobu, kdy vznikl design této čokoládové tyčinky. Kofila se v Česku vyrábí od roku 1923, její obal navrhl malíř a ilustrátor Zdenek Rykr.

Původní návrh obalu z pera Zdenka Rykra, 1923
Zdroj: Nestlé

Limitované edice začala firma nabízet fanouškům Kofily poprvé loni, kdy jim předložila obaly navržené čtyřmi českými designéry. Tehdy se v soutěži organizace Czechdesign sešlo více než 400 návrhů nového obalu, původně měl být ve speciální edici využit jen vítězný návrh, nakonec byly využity tři další.

Soutěž dala příležitost mladým tvůrcům, stejně jako ji od firmy Orion dostal ve dvacátých letech minulého století Zdenek Rykr. Ve svých dvaceti letech určil Rykr nejen podobu tyčinky Kofila, ale i vizuální styl všech produktů Orion. Kromě typické čtyřcípé Orion hvězdy nás na obalech Kofily dodnes provází také Rykrův mouřenín. A jako neodmyslitelné ztělesnění značky rezonoval novodobý mouřenín i na drtivé většině soutěžních návrhů.

PRVNÍ MÍSTO obsadila KATEŘINA KYNCLOVÁ, ilustrátorka, absolventka Uměleckoprůmyslové školy v Praze (obor ilustrace). Autorka vítězného návrhu splnila nejlépe podle poroty soutěže její zadání navázáním na tradici obalů tyčinky Kofila dané Zdenkem Rykrem. Ten totiž dokázal obdivuhodně propojit polohu progresivního, avantgardního umělce a reklamního profesionála, respektujícího vizuální a uživatelskou příjemnost obalů. Porota ocenila inspiraci Rykovým vysoce dekorativním a zároveň imaginativním přístupem stejně jako citlivou integraci písma, ilustrace, dekorativní plochy a barevnosti do jednotného výrazu. I když je návrh tvořen v souladu s neaktuálnějšími trendy v ilustraci, nevytrácí se z něj Rykův duch, čímž si porotu jednoznačně získal.

Druhé místo získala Markéta Michálková, třetí místo Lukáš Tomek.

Zdroj: zpravy.aktualne.cz, czechdesign.cz
Rubriku připravila: Tereza Macháčková

ZDRAVÍ

Za bílou plombu si lidé rádi připlatí, pojišťovnam šetří miliony

Lidé u zubaře stále více upřednostňují bílé plomby před amalgámovými. A to i přesto, že amalgámové jsou hrazeny ze zdravotního pojištění, kdežto za bílé platí přímo v ordinaci. I díky tomu zdravotní pojišťovny v posledních letech ušetřily stovky milionů korun. Třeba vloni Všeobecná zdravotní pojišťovna proplatila stomatologům 2,6 milionu amalgámových zubních výplní, zhruba o dvě stě tisíc méně než o rok dříve. Ještě v roce 2010 šlo přitom téměř o čtyři miliony plomb.

„V naší ordinaci si volí bílou plombu kolem 90 procent pacientů, tato čísla se ale budou v jednotlivých ordinacích hodně lišit,“ říká pražský stomatolog Martin Res. Podobnou zkušenost má Vít Hrubecký, který ordinuje v Hradci Králové, jeho pacienti volí bílé výplně zhruba v 80 procentech případů. „U nás je to tak padesát na padesát,“ říká stomatolog Ondřej Procházka z Olomouce.

Trend je výhodný nejen pro zdravotní pojišťovny, které šetří veřejné peníze, ale i pro zubní ordinace. Zubaři si dlouhodobě stěžují na to, že částka, kterou pojišťovny vyplácejí za amalgám, je příliš nízká a nepokrývá náklady na ošetření. Od roku 2016 dostávají za amalgámovou plombu 270 korun. Cenu bílé, nejčastěji fotokompozitní výplně, si určují sami. A ta zpravidla začíná na částce tisíc korun.

Nutno dodat, že lékaři zdůrazňují výhody bílé plomby a pacienti evidentně na jejich rady dají. „Amalgám se do zubu nadusá, nespojí se s ním, stěna zubu zůstane samostatná, amalgám ji nezpevní,“ říká Vít Hrubecký s tím, že zubař kvůli tomu musí někdy do zubu vyvrtat mikrojamky, které fungují trochu jako hmoždinky a drží amalgám na místě. To u bílé výplně není třeba, protože se k zubu doslova přilepí. „Stěna zubu se tím zpevní a riziko, že zub praskne a rozlomí se, je díky tomu nesporně menší,“ vysvětluje Hrubecký.

Od 1. července letošního roku zubaři nesmí používat amalgámové plomby pro děti do 16 let, těhotné a kojící ženy. Pojišťovny jim proto budou proplácet plomby ze skloionomerního cementu. Jde o druh bílé plomby, která není trvalého charakteru. U dětí by měl vydržet, než mléčné zuby nahradí trvalý chrup. U kojících a těhotných žen by měl překlenout dobu, dokud nebude možné bez jakéhokoli rizika pro dítě

udělat trvalejší plombu z takzvaného dózovaného amalgámu, který míchaný amalgám v úhradové vyhlášce ministerstva zdravotnictví nahradí.

Zdroj: Radka Hrdinová, zpravy.idnes.cz

Počet dětí s cukrovkou roste, na vině může být i přehnaná čistota

Cukrovkou prvního typu v Česku momentálně trpí 3 800 dětí, tedy zhruba třikrát více, než před dvaceti lety. Jen ve Fakultní nemocnici Motol byla letos zjištěna u třiceti pacientů. Přesné příčiny lékaři neznají, roli podle nich hraje i dědičnost či přehnaná čistota.

Diabetes neboli cukrovka u nás v současnosti postihuje přibližně každé pětistě dítě. Projevit se může tehdy, pokud se imunitní systém dětí v raném věku neseťká s běžnými bakteriemi.

Nejčastějším typem je diabetes prvního typu, což je onemocnění, které vyžaduje celoživotní léčbu inzulínem. To, že se čím dál častěji objevuje už během prvního a druhého roku věku dítěte, představuje problém. Nese s sebou totiž velkou pravděpodobnost pozdějších komplikací, jako je postižení ledvin, očí a nervů. Zabránit rozvoji vážných komplikací se dnes lékaři snaží prostřednictvím glykemických senzorů, které pomáhají udržovat ideální hladinu krevního cukru. „Jedná se o malé přístroje zčásti implantované pod kůži, které neustále monitorují stav glykémie a dávají tak pacientovi šanci, aby na něj včas zareagoval,“ popisuje diabetoložka motolské nemocnice Lenka Petruželková.

Údaje senzoru o aktuálních hodnotách krevního cukru se dají přenést přes mobilní telefon nebo chytré hodinky až k rodičům, což je právě u malých dětí velkou výhodou. „Systém má v sobě zabudované alarmy a rodič může vždy včas zasáhnout,“ vysvětluje diabetolog Šumník. Cukrovka tak pro ně už nemusí představovat nestálý stres.

Na základě analýz je nespochybnitelné, že glykemické senzory mají na zlepšujícím se trendu významný podíl. Přestože zkušenost s touto technologií mělo dosud pouze čtyřicet procent českých dětí s diabetem prvního typu, z nichž přibližně patnáct procent ji využívá trvale, zlepšení u nich bylo skokové.

Zdroj: Michaela Juráčková, zpravy.idnes.cz
Rubriku připravila: Tereza Macháčková

ČEŠTINA

Doplňte písmena ze závorek a ÍÍ nebo YÝ:

Č-st-l s- zou(p/b)k-. Dal jsem mu sl-(p/b). Dej m- trochu nap-(t/d). To b-la opravdu tě(ž/š)ká (s/z)kou(š/ž)ka. Bolel mě loke(t/d). Pojedeme na v-le(t/d)? To b-l opravdu obje(v/f). Podcen-l nebe(s/z)peč-. H-nek je (s/z)kušen- psovo(t/d). Na ř-čce b-l zř-zen př-vo(s/z).

A teď si procvičíme nejen velká písmena, ale i znalosti českých velikánů.
Doplňte správná velká písmena:

Spisovatel –arel –aromír –rben
Malíř –osef –ada
Skladatel –ntonín –vořák
Zpěvačka –ucie –ílá
Básník –rantišek –rubín
Sportovec –aromír –ágr
Spisovatelka –ožena –ěmcová
Herec –olek –olívka
Zpěvačka –elena –ondráčková

Zdroj: Prázdninová škola, 2. třída
Rubriku připravila: Radka Hejmalová-Millar

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝROČÍ ČERVENCE A SRPNA

Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje

Den slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje je státní svátek České republiky, který se slaví každoročně 5. července jako připomenutí symbolického výročí příchodu slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu v roce 863.

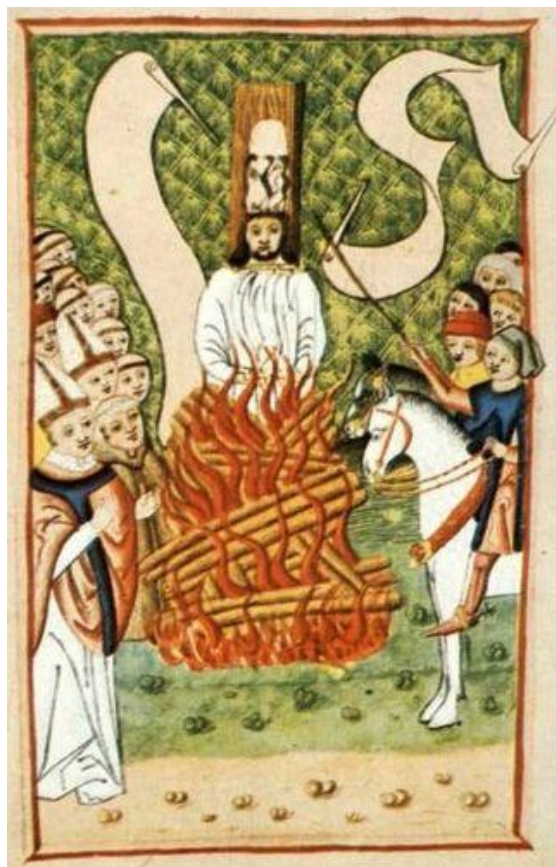
Česko i Slovensko slaví svátek Cyrila a Metoděje 5. července, stejně tak římsští katolíci v některých zemích. Poprvé byly na tento den na žádost olomouckého arcibiskupa Bedřicha z Fürstenberka stanoveny papežem Piem IX. oslavy tisíciletého výročí příchodu bratří v roce 863. Toto datum, ačkoliv nemá zřejmou souvislost s životem Cyrila a Metoděje ani s cyrilometodějstvím obecně, se od té doby začalo používat v Čechách, na Moravě, v Chorvatsku a nakonec i na Slovensku. Mezi důvody pro přesun byla nevhodná roční i liturgická doba dřívějšího data 9. března a také vzrůstající kult Jana Husa, jehož svátek připadá na 6. července. Okružním listem „Grande munus“ ze 30. září 1880 vyzdvihl papež Lev XIII. zásluhy obou bratří a rozšířil jejich svátek na celou římskokatolickou církev.

Svatý Cyril a Metoděj na obrazu Jana Zeleného v Rajhradském klášteře

Zdroj: cs.wikipedia.org

Svátek Jana Husa v roce 1939 vyburcoval statisíce Čechů k masovým protestům

Iluminace upálení Jana Husa v Jenském kodexu

„Národ potřebuje lidí s pevnou páteří, na které lze spoléhat, lidi, kteří dovedou být věrní a nezrazují sebe a jméno celku, k němuž náleží. A k těmto lidem promlouvá dnes Jan Hus,“ připomenul 6. července roku 1939 v Českém rozhlasu odkaz kostnického mučedníka doktor Viktor Šinták.

Oslavy – mnohdy okupačním úřadům navzdory – se konaly po celé zemi za nebyvalé účasti lidí. Takové davy jako v létě 1939 se předtím ani potom pravděpodobně nikdy nesešly. Přes množství regionálních poutí a manifestací oslavám vévodila Praha. Již v předvečer 5. července z pražských oken vlála záplava praporů v národních barvách. Centrem oslav se stal Šalounův pomník Jana Husa na Staroměstském náměstí, kam odpoledne přišel položit květiny i primátor Otakar Klapka. Dva roky nato ho v Ruzyni nacisté popraví.

Květiny a věnce však u pomníku lidé pokládají již od rána. A Husovu památku si přijíždějí připomenout i lidé zvenčí, o čemž svědčí mimořádný pohyb na pražských nádražích. Oslavy vrcholí večer po bohoslužbách, kdy se na náměstí přesune mohutný dav s prapory. Účastníků je asi 50 tisíc. Husovo sousoší je obklopeno květinami, věnci a rudými kalichy. Po stranách hoří mohutné řecké ohně. Sborový zpěv husitského chorálu Ktož jsú boží bojovníci a národní hymny. Až do pozdního večera pak lidé zpívají národní písně. Obdobné je to i následující den. K desítkám tisíc lidí v protektorátní Praze lze připočítat další desetitisíce po celé zemi.

K tomu všemu se 5. července přidávají i poutě u příležitosti svátku slovanských věrozvěstů Cyrila a Metoděje. A to zejména na Moravě. Největší pouť je tradičně na Velehradě. Podle odhadů četnictva ji za krásného počasí navštíví nejméně 50 tisíc lidí. Stane se tak největší poutí, která se do té doby na Velehradě konala.

Raději nechat Čechy v klidu

Okupační moc je ve střehu, ale nezasahuje. Zaprvé se v novém „nepřátelském“ prostředí teprve etabluje, zadruhé se obává, že násilné potlačení manifestací, byť otevřeně protiněmeckých, se zvrhne do celonárodního odporu, který by mohl zkomplikovat plánované využití ekonomického potenciálu českých zemí pro válečné účely. „Památky Husovy mučednické smrti vzpomněla v červenci 1939 bez nadsázky převážná část českého národa. Církev československá husitská přitom patřila k tahounům a nejhorlivějším organizátorům vzpomínkových bohoslužeb, manifestací a poutí. Díky tomu v mnoha krajích zaznamenala skokový nárůst členské základny,“ popisuje historik Ústavu pro studium totalitních režimů Martin Jindra. Situaci Církve československé husitské za okupace popsal Jindra v nové knize Sáhnout si do ran tohoto světa.

Husovy oslavy roku 1939 ve své spontánnosti a rozsahu zdaleka překonaly očekávání a zapadly do národních poutí a slavností, které pak vyvrcholily 13. srpna 1939. Tehdy se do Domažlic na vavříneckou

pouť podle úředních odhadů sjelo dokonce na 100 tisíc lidí z celých Čech i Moravy. Šlo o jednu z největších akcí, která demonstrovala odpor Čechů proti německé okupaci. Pouť vyvrcholila emotivní přísahou přítomných poutníků, že svou vlast nikdy neopustí a nezradí.

Zdroj: zpravy.idnes.cz, Pavel Švec

50. výročí invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa

Před 50 lety, 21. srpna 1968, došlo k vojenskému vpádu vojsk pěti komunistických zemí Varšavské smlouvy v čele se Sovětským svazem (SSSR). Invaze se kromě Sovětské armády zúčastnila vojska Polské lidové republiky (PLR), Maďarské lidové republiky (MLR) a Bulharské lidové republiky (BLR). Vojska Německé demokratické republiky (NDR), ač připravena k zásahu, nakonec hranice ČSSR nepřekročila (až na malý počet specialistů). Země Varšavské smlouvy, které se invaze nezúčastnily, byly Albánie (od roku 1962 fungovala v tomto paktu jen jako pasivní člen) a Rumunsko pod vedením diktátora Nicolae Ceaușesca.

Byla obsazena většina důležitých měst v tehdejší ČSSR, krátce po příjezdu tanků a obsazení letišť, na kterých přistávala sovětská letadla s další vojenskou technikou. Předsednictvo ÚV KSČ přijalo usnesení odsuzující invazi (poměrem 7 : 4 hlasům). Československá armáda, která měla na starosti obranu hranic, nepodnikla skoro žádné kroky k obraně. Veřejnost během prvního týdne okupace vyjadřovala silný odpor, čímž zabránila provedení původních plánů k ustanovení otevřeně kolaborantské tzv. Dělnicko-rolnické vlády. Spontánní odpor proti okupaci de facto v očích světové veřejnosti zdiskreditoval socialismus sovětského typu. Bylo přerušeno rozhlasové i televizní vysílání, které však bylo rychle obnoveno z improvizovaných studií. Následně došlo k potlačení československého pokusu o reformu

socialismu – Pražského jara. Došlo k zatčení a internaci československých vedoucích představitelů – Dubčka, Smrkovského, Černíka a dalších. Masové spontánní protesty trvaly týden. Vojska SSSR zde zůstala až do roku 1991.

Srpnové výročí bude letos připomenuto na mnoha místech České republiky. V dubnu byla zahájena první z akcí k Pražskému jaru, a to výstava o roce 1968 v Senátu. V srpnu připomenou historici spolu s Českým rozhlasem příjezd okupačních vojsk do centra Prahy, a zaměří se přitom hlavně na oběti, které zahynuly v blízkosti budovy rozhlasu. Projekt s názvem Oběti okupace 1968 vyústí ve webovou aplikaci, ze které zájemci budou moci zjistit podrobnosti o tragických událostech. (Vysílání Českého rozhlasu lze z JAR poslouchat on-line, pozn.redakce.)

Do připomínek roku 1968 se zapojí i Národní galerie, která má ve Veletržním paláci stálou expozici umění z let 1938-1989. Na podzim bude upravena tak, aby zdůraznila rok 1968, a zároveň k ní vyjde publikace S lidskou tváří, zaměřená na toto téma.

Kromě akcí zaměřených na veřejnost pořádá Ústav pro studium totalitních režimů ryze odborné konference a semináře, do kterých se zapojí vědci z Historického ústavu a z Ústavu soudobých dějin Akademie věd ČR.

Zdroj: cs.wikipedia.org, ceskenoviny.cz
Rubriku připravila: Tereza Macháčková

ZÁBAVA

Recepty

Kuřecí játra na olivách a víně

1 ks větší cibule
sůl
1 lžička solamylu (bramborový škrob)
pepř mletý
2 lžíce sojové omáčky
trochu oregána
100 ml vína
1 balení zelených vypeckovaných oliv
500 g kuřecích jater

Cibuli zpěníme na oleji, přidáme játra pokrájená na nudličky (můžeme nechat i celá), opepříme a dusíme. Když jsou téměř hotová, přidáme pokrájené olivy. Víno smícháme se sojovou omáčkou, přidáme solamyl, dolijeme vodou do 250 ml a pomalu přilijeme, necháme přejít varem. Nakonec podle chuti dosolíme.
Přílohy: rýže, brambory, chléb

Kokosky

2 ks vejce
150 g moučkový cukr
200 g strouhaný kokos

Vše smícháme a tvoříme na plech malé hromádky nebo v prstech vytvarujeme špičky. Pečeme při nižší teplotě do zružovění.

Zdroj: recepty.cz

Humor

Co je absolutní stáří?
Když vycházíte z muzea a spustí se alarm.

Co dostane havíř po smrti?
Tři dny volna a šup zase pod zem!

Blondýnka, po transplantaci srdce, píše dopis z nemocnice:
"Milý dárče, díky Ti za srdíčko. Doufám, že se uzdravuješ stejně rychle jako já."

Zdroj: nejvtipy.cz
Rubriku připravila: Mirka Schullerová

SPRÁVNÁ ŘEŠENÍ

Čistil si zoubky. Dal jsem mu slib. Dej mi trochu napít. To byla opravdu těžká zkouška. Bolel mě loket. Pojedeme na výlet? To byl opravdu objev. Podcenil nebezpečí. Hynek je zkušený psovod. Na říčce byl zřízen přívoz.

Spisovatel Karel Jaromír Erben
Malíř Josef Lada
Skladatel Antonín Dvořák
Zpěvačka Lucie Bílá
Básník František Hrubín
Sportovec Jaromír Jágr
Spisovatelka Božena Němcová
Herec Bolek Polívka
Zpěvačka Helena Vondráčková